

بهختیرین بۆ دوهمین ههوانامی هاوپهیمانی بۆ قهره بووکردنهوهی دادپهروهانه دهربارهی

یاسای رزگار بوانس ژنانس ئیزدی

هاوپهیمانی بۆ قهره بووکردنهوهی دادپهروهانه (C4JR)، به بهره وامس ههوانامه دهربارهی یاسای رزگار بوانس ژنانس ئیزدی بلاو دهکاتهوه، ئهمهش له مانگی تمموزی ۲۳. ۲۰ هه به ههرسن زمانس عهرهیی و ئینگلیزی و کوردی (کرمانجی سهروو و ناوهند). ئامانج لهم ههوانامهه بلاووکردنهوهی ههوال و زانیاری دروست و نوێکراوهیه لهسهر یاسای رزگار بوانس ژنانس ئیزدی. ههر لیتهوه بۆچوون و ئهموونهکانی ئهو لایهنه کارایانه بلاو دهکهنهوه، که له خیهچیکردنی ئهم یاسایه بهشاردن، که مههست لێن چارهسهرکردنی کاریگهريهکانی ئهو درندهییانهی داغشه که له عێراق ئهنجامی داوون.

نوێکاریه گرنگهکان:

- هاوپهیمانی بۆ قهره بووکردنهوهی دادپهروهانه دهرئهنجامی ئهرینیی تایبهت به سن داواکاری یاسای رزگار بوانس ژنانس ئیزدی بۆ رزگار بوانس شهههک پشتراست کردهوه.
 - له مانگی تمموزی ئهمسالدا، راپۆرتدهری تایبهت به نهمهوه یهگرتوووهکان بۆ پشخستن راستن و دادپهروهی و قهره بووکردنهوه و زامنگردن دووباره نهبوونهوه، به هاوبهشی لهگهڵ ریکاره تایبهتهکانی تری نهمهوه یهگرتوووهکاندا، به پین ئهو ئهرکی ههیانه بهرانهر چارهسهرکردن پرسهکانی مافی مرۆف، که یاسای رزگار بوانس ژنانس ئیزدی لهخۆی گرتوون، پهوهندییهکی بهداوآچوونی لهگهڵ عیقادا بۆ رای گشی ئاشکرا کرد، که سهبارهت به سهپاندن مهرجی تۆمارکردن سکالی تاوانکاری به پین یاسای رزگار بوانس ژنانس ئیزدی کردوویه. خاوهن ریکاره تایبهتهکانی نهمهوه یهگرتوووهکان ئامازهیان بهوه کردووه که ئهو مهرجه لهگهڵ یاسای رزگار بوانس ژنانس ئیزدی وهک بهرنامهیهکی قهره بووکردنهوهی ناوخۆیی یهک ناگریتهوه. ههروهها ئامازهشیان بهوه دا، که ئهم کاره لهگهڵ بنهما نیودهولهتییهکاندا ناگونجیت و مهرجیک لهو شیوهیه کاریگهری نهرین لهسهر خیهچیکردن یاسای رزگار بوانس ژنانس ئیزدی دهیت. بۆ زانیاری زیاتر، دهقی تهواوی راگهیهندراوهکه لهم بهستهره دهست دهکویت:
- <https://spcommreports.ohchr.org/TMResultsBase/DownloadPublicCommunicationFile?gId=28060>
- له ۳ی ئابی ئهمسالدا، هاوپهیمانی بۆ قهره بووکردنهوهی دادپهروهانه ئهنجامی گفتوگۆکانی گروپس کاری هاوپهیمانی بۆ قهره بووکردنهوهی دادپهروهانه بۆ مامهلهکردن ئهخلاق لهگهڵ رزگار بوانس بلاو کردهوه، که سهبارهت به لبردن تۆمارکردن سکالی تاوانکاری وهک مهرجیک بۆ شایستهبوون به قهره بووکردنهوهکانی یاسای رزگار بوانس ژنانس ئیزدی، له ۱۹ حوزهرانی ئهمسالدا ئهنجام دراوون. ئهنجامی گفتوگۆکان تیگه بشتنیکس هاوبهش بهرانهر ئهو

ههوال و نوێکاریهکان دهربارهی یاسای رزگار بوانس ژنانس ئیزدی

ئاماری داواکاریهکان

بهگوێهری راگهیهندراویکی ئهم دواییهی وهزیری کار و کاروباری کۆمهلایهتی له ۲۹ی ئابی ئهمسالدا، بهرپهوهی گشتیی بهرپهوهرایهتی کاروباری رزگار بوانس پاره قهره بووکردنهوهی بۆ ۷۷۵ رزگار بوی داغش خهرج کردووه، که یاسای رزگار بوانس ئیزدی دهیانگریتهوه. بهرپهوهی گشتیی بهرپهوهرایهتییهکه، خاتوو سهراب ئهلیاس، رایگهیا که ۱۸۴ له سوودمهندانه رزگار بوی خوار تممنس یاسایی بوون. تیکرای ژماره ئهو سوودمهندانه پاره قهره بوویان وه گرتووه تا مانگی تمموزی ئهمسال گهیشتهوه ته ۴۸۴ سوودمهند. به پین پۆستهکی خاتوو ئیلبا له تویتەر، که له ۲۴ی تاب بلاوی کردووه تهوه، بهرپهوهرایهتییهکه . . . ههمین داواکاری بۆ قهره بووکردنهوه به پین یاسای رزگار بوانس ئیزدی پهسند کردووه. بۆ زانیاری زیاتر سهردانی ئهم بهستهره بکه: <https://facebook.com/photo/?fbid=689930286503305&set=a.297352885761049>

خیهچیکردن یاسای رزگار بوانس ژنانس ئیزدی

یاسای رزگار بوانس ژنانس ئیزدی کۆمهلیک سوود لهشیوهی قهره بوودا لهخۆ دهگریت، که دهیت بۆ ههر رزگار بویه که داواکارییهکی پهسند کراوه دا بین بکرت. قهره بووهکانیش بریتین له: (۱) مووچهیهکی مانگانه، (۲) خزمهتگوزارییهکانی راهینانهوه، (۳) گهرانهوه بۆ سهر خوتدن، (۴) لهپشبوونی رزگار بوو بۆ دامهزاندن له کهرتس گشتی، (۵) یهکهیهکی نیشتمنجیبوون یان پارچهیهک زهوی. بهرپهوهرایهتییهکه چالاگانه همدیک یارمهتی وهک پاره قهره بووکردنهوه و پهوانهکردن رزگار بوان بۆ ریکخراوه ناخکومیه پاپشتهکان به مههستی پشتیوانیکردن رزگار بوان له راهینانهوه یاندا دا بین کردووه، له ههمان کاتدا، بهرپهوهرایهتییهکه بهرهوامه له مامهلهکردن لهگهڵ یارمهتییه ئالۆزترهکان تا له داهاوتودا خیهچیان بکات.

ئهم بهشه تیشک دهخاته سهر ههندیک له پینشهتهکانی ئهم دواییه له ههولکانی لئیرسینهوهدا:

- له ۲۱ تموزدا، بهرپهههراپهتهیهکه دانیشتنیکی راپۆژکاری سهبارته به لئیرسینهوه له تاوانهکانی داعش لهگهڵ ئهئدامانی رزگاربووانی ئیزدی و مهسیحی و تورکمان له ریکخراوی قوربانیاکی عیراق له سپیچه لهگهڵ تۆری دهنگی رزگاربووان (SVN) ئهئجامدا. بهرپهههراپهتهیهکه گهتوگۆکانی بهرپههههراپهتهیهکه که تهرخان کرابوون بۆ پرسهکانی پاراستنی رزگاربووان و شایهتالان، رۆلی رزگاربووان و خیزانهکانیان له ریکارهکانی لئینچینهوهدا، لهگهڵ ستانداردهکانی دادگاییکردنی دادپهروهراڤه، ههروهها چهئین باهتسی دیکه. جگه لهوهش، بهرپههههراپهتهیهکه له ۲۲ تموزدا دانیشتنیکی راپۆژکاری لهگهڵ ریکخراوه ناکومیهکان لهسهر ههمان ئهو باهتانه ئهئجام دا.

دانیشتنی راپۆژکاری لهگهڵ بهرپهههراپهتهیهی کاروباری رزگاربووان و تۆری دهنگی رزگاربووان. وینهکه له تۆری دهنگی رزگاربووان وهرگیراوه

- له ۲۶ حوزهیراندا دهزگای ژبان بۆ مافهکانی مرۆف و هاوپهیمانی بۆ قهرهبووکردنهوهی دادپهروهراڤه راپۆرتیکی بهدواداچوونیان بۆ لیژنهی نهمهوه یهگرتوههکان دژی ئهشکهجهدان بۆ ئاگاداریبوونیان له جیههتیکردنی یاسای رزگاربووانی ژنانی ئیزدی نارد. راپۆرتکه تیشک دهخاته سهر ۷ ئهرکی یاسای رزگاربووانی ژنانی ئیزدی و دۆخی ئیستای جیههتیکردنیا. ههروهها کۆماتیک راسپاره لهخۆ دهگرت بۆ بهرپهههراپهتهیهکه و ئهو لیژنهیهی بهپیتی مادهی ۱۰ پیکهتیراوه، لهگهڵ دهسهلاته پهیوهندیدارهکانی دیکهی دهولت، لهئیوان ئهو راسپاردانهدا باسی پیوستی زیادکردنی ههولکان بۆ رزگارکردنی رفینراو و ونبووهکان کراوه، لهگهڵ بهرپههههراپهتهیهکانی بهردهم لئیرسینهوه له تاوانه نیودهولتهتیبانهی لهلامین داعشهوه ئهئجام دراو؛
- له مانگی تموزدا هاوپهیمانی بۆ قهرهبووکردنهوهی دادپهروهراڤه بلاوگراوهی ههلوپهستی خۆی سهبارته به میکانیزمی لئیرسینهوه له داعش له عیراق پینشکمهش به سهروکی یونیتاد، راپۆژکاری تایبته ریتشه کرد. کۆبوونهوهکه

ئاستهنگانه نیشان دهدهن، که رزگاربووانی دهروهی ولات روههروویان دهبنهوه، بهوهی ئهوان ناتوان سکاالی تاوانکاری تۆمار بکمن و بهمهش ناتوانن له یاسای رزگاربووانی ژنانی ئیزدی سوودمهند بن. بۆ زانیاری زیاتر سهردانی ئهم بهستههه بکه: <https://c4jr.org/0308202327716>

"نابته قهرهبووکردنهوهکان بهپیتی یاساکه تهنیا بۆ رزگاربووان له ناوخۆی عیراق بن، بهلکو دهبته بۆ ئهو کهسانهش که له دهروهی عیراق دهژین، بهردهست بن و بتوانن دهستیان پینان بگات. له ئیستادا تیمی جیهانی فهزیده له نزیکهوه لهگهڵ حکومتی عیراق و ههریمی کوردستاندا له ههماههنگیابه بۆ پهردان به چارهسهری دووانه که ئاسانکاری بگات بۆ دهستراگهپشتن به بهرنامهکانی قهرهبووکردنهوه بهپیتی یاسای رزگاربووانی ژنانی ئیزدی بۆ رزگاربووانی نیشهجی ئهلمانی و کهندا و ئوسترالیا و ههرنسا. وهک سهروکی ریکخراوی که رزگاربووان سهرکردایهتی دهکهن، دهستخۆشی له ههولکانی بهرپهههراپهتهیهی گهتوگۆکانی کاروباری رزگاربووان و لیژنهکه بۆ پهیههههراپهتهیهی لهگهڵ رزگاربووانی نیشهجی دهروهی عیراق دهکهن. هیوادارین بهم زووانه چارهسهری کرداری بهئینه بهرهم، که لیانهوه رزگاربووان بتوانن دهستیان به مافانه بگات که بهپیتی یاسای رزگاربووانی ژنانی ئیزدی بۆیان زامن کراوه، بهبن گۆیدانه شوینی رزگاربووانی وهک من."

- بهیاننامهی فهزیده خهلفه، سهروکی ریکخراوی جیهانی فهزیده سهبارته به دهئنهئجامی گروپهکانی کاری هاوپهیمانی بۆ قهرهبووکردنهوهی دادپهروهراڤه. <https://c4jr.org/2808202327763>

ههولکان بۆ لئیرسینهوه

دلایبوون له لئیرسینهوه له تاوانانهی تاوانبارانی داعش ئهئجامیان داو، ئهرکیکی گزنگی یاسای رزگاربووانی ژنانی ئیزدیه. له مادهی ههوتهمی یاساکهدا، ئهو تاوانانهی داعش دژی ئیزدیهکان و پیکهتهکان دیکه ئهئجامیان داو به جینۆساید و تاوانی دژ به مرۆقابهتی ناسیندراو، بهرپهههراپهتهیهکهش پابهنده به دهستپیکردنی رپوشوینی تاوانکاری دژی تاوانباران.

یادکردنهوهی قوربانییهکان و جیهنجیکردنی ریوشوینه پنیوستهکان بۆ مامهلهکردن لهگهڵ ئهو تاوانانهی دژی ئیزدییهکان و کهمینهکان دیکه ئهنجام دراون.

ئهم بهشمی ههوالنامهکه بهشیک لهو بۆنانه دهخاته روو که چ له عیراق و چ له ههریعی کوردستان بهریوهچوو و تیاپاندا رزگاربووان رۆلی پینشهنگیان له خستنهرووی پینشکوهتن و ئاستهنهگهکانی بهردهم جیهنجیکردنی یاسای رزگاربووانی ژنانی ئیزدی بینیهوه:

- له ٢١ی ئابدا، ٢٧ ریکخراوی ناحکومی، که کهسانی ئیزدی بهرپیانوهه دهبن، بۆنهیهکی یادکردنهوهیان به ئاسانکاریی دامهزرارهی ئیزدیانی ئازاد له بهغدا بهریوه برد. قسهکهکان لهو بۆنهیهدا بریتیبوون له: جیگری نوپنهری تایهتیی سکرتری گشتیی یونامی بۆ کاروباری سیاسی، هاوکاری ههلبژاردنهکان کلودیۆ کوردون، پهیامیکی فیدیوی له بآلیۆزی گشتی ئهمریکا بۆ دادپهروهیی تاوانکاری جیهانی بیث فان شاک، وتارهکانی نوپنهرانی بآلیۆزخانهکان لهتیوانیاندای بآلیۆزی یهکتیی ئهوروپا قیل فارخولا، بآلیۆزی بهریتانیا ستیفن چارلز هچن، بآلیۆزی ژاپون فوتۆشی ماتسوموتۆ، بهریوهی کاروباری بآلیۆزخانهی ئهلمانی ماکسیمیلیان راش، ژان کریستۆف له بآلیۆزخانهی فههرنسا، جهیکۆب قیرسما له بآلیۆزخانهی هۆلهندا. له کاتی چالاکیهکهدا رزگاربووان پهیامی بههیزیان هاوبهش کرد و تیشکیان خسته سهر ههندیک له نارهزایهتی و نیگهرانیهییهکانیان سهبارت به ههولهکانی جیهنجیکردنی یاسای رزگاربووانی ژنانی ئیزدی،
- ئالۆ عومهر ئالۆ، رزگاربووییهکی لهسیدارهانی بهکومهله، یاسی لهو ئاستهنگانه کرد که پووبهرووی ئهو رزگاربووانه دهبنهوه که دهیانهویتی بگهڕینهوه بۆ خویندن. بهریژ ئالۆ روهنی کردهوه، "پینچ سال بهسهر گهرانهومدا تیپهریوه و تهها سالییک بهسهر دهچوونی یاسای [رزگاربووانی ئیزدی]دا تیپهریوه، تا ئیستاش هچ شتییکمان نهبینیه لهسهر پرسی خویندن جیهجن بکریت. ئهگهر یاسایهک ههبووايه [کاتییک بۆ یهکهم جار گهراموه] دهگهراموه بۆ خویندنگه و تا ئیستا خویندنهکهم تهواو کردبوو. کاتییک گهراموه و پیم گوتن دهههویت بگهڕیمهوه بۆ خویندن، پینان گوتم که تههمم قبولکراو نهبوو بۆ تهواوکردنی خویندن. ئهمه باوترین کیشیه که له دوای گهرانهومانوه پووبهروومان بووتهوه. " له وهلامدا بهریوههیری گشتی بهریوههرايهتییهکه ئهو پینشکوهتنانهی خستهروو که له هاوکاریکردنی رزگاربووان بۆ گهرانهوه بۆ خویندن بهدهستیان هیناوه. له سالی پینشوودا ١٣ کس له رزگاربووان لهو روهوه هاوکاری کراون. جهختیشی لهوه کردهوه، ئهوانهی خوازیان بگهڕینهوه بۆ خویندن، دههیت بهریوههرايهتییهکه ئاگادار بکههوه.

لیکۆلینهوهی له باشتترین ریگهکان کرد بۆ ئهوهی پینشیهارهکانی هاوپهیمانی بۆ قهرهبووکردنهوهی دادپهروهانه بهخیرنه یاساکی داهاوووی عیراقهوه، که تاوانه نیودهولهتییهکان به تاوان دهکمن و میکانیزمیکی لیپرسینهوهی تاوانکاری بۆ مامهلهکردن لهگهڵ تاوانهکانی داعش له عیراق دادهمزرینن. شاندی هاوپهیمانی بۆ قهرهبووکردنهوهی دادپهروهانه که دوو رزگاربووی تیداوو، پینشیهاری کۆنکرتیپیان به ئامانجی ئهوه خسته روو که دلنیابنهوه لهوهی ههر میکانیزمیکی داهنریت، دههیت رزگاربووان بخاته پینشوه و ناوهندی بابهتهکه و به تهواوی ریز له مافهکانیان بگریت. بۆ زانیاری زیاتر سهردانی ئهم بهستهره بکه: <https://c4jr.org/wp-content/uploads/2023/06/Follow-up-Report-to-UNCAT-on-Implementation-of-Recommendations-to-Iraq-on-CRSV-from-May-13-2022-3.pdf>. بۆ زانیاری زیاتر لهسهر وهلامی عیراق بۆ لیژنهی نهتهوه یهگرتوههکان دژی ئهشکههنهکان لهسهر راسپارههکانی تایهت به دوخی ئیستای جیهنجیکردنی یاسای رزگاربووانی ژنانی ئیزدی سهردانی ئهم بهستهره بکه. راپۆرتهکه به عهرهبی لیڤه بهردهسته: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CAT%2FC%2FIRQ%2FFCO%2F2&Lang=en.

نوینهرانی هاوپهیمانی بۆ قهرهبووکردنهوهی دادپهروهانه لهگهڵ راپۆزکاری تایهت و بهرپرسی ریکخراوی یونیتاد بهریژ کریستیان ریتشم و تیمهکی له بهغدا کۆبوونهوه بۆ گفتوگۆکردن لهسهر ههنگاوان بهرهو پینشوه له بابتهی لیپرسینهوهی تاوانکاری له تاوانهکانی داعش له عیراقدا.

یادکردنهوه

٣١ ئاب، نویمین سالیادی دهستیپیکردنی هیرشه جینۆسایدیهکانی دژی ئیزدییهکان بوو. یادکردنهوه ریوشوینیکی پهزمیی گرنگی قهرهبووکردنهوهیه، که له لایهن یاسای رزگاربووانی ژنانی ئیزدییهوه فهرمانی پیدراوه، که دان دههیت به رۆلی حکومتی عیراقی له

پزگارىبوانى ژنانى ئىزدى و لابردنى ھەموو بەرەستەكانى بەردەم دەستگەيشتن بە يارمەتتەيەكان دەكات. بۆ زانبارى زياتر سەردانى ئەم بەستەرە بگە: https://irp.cdn-website.com/16670504/files/uploaded/report_yazda_from_resistance_to_rubble_ger_zarik_siba_tel_azer_en.pdf

تۆرى دەنگى پزگارىبوان يادى نۆپەمىن سالىيادى جىنۆسايىدى ئىزدىيەكان لە شىنگال. بۆ زانبارى زياتر سەردانى ئەم بەستەرە بگە: <https://reliefweb.int/report/iraq/stronger-together-yezidi-survivors-groups-mark-genocide-9-years-later-enarku>

ھەممەتى پزگارىبوانى ھۆپ گىفەرز بۆ سەوز كىردن، زانبارى زياتر لەم بەستەرە: https://iraq.iom.int/news/stronger-together-yezidi-survivors-groups-mark-genocide-9-years-later?fbclid=IwAR3RUmeXlqWQ59_b2dh0zjHSzb9_OZLBU53PQlbuVFDmGq21F3gRpPTmXqxl0

خاتوو سەراب ئەمىلىس و پزگارىبوانى ئىزدى لە ۱۰ ئاينى ۲۰۲۳ لەگەل سەرۆكى كۆمار، دكتور ئەبدىل لەتىف جەمال پەشىد كۆبۆنەو. بۆ زانبارى زياتر سەردانى ئەم بەستەرە بگە: <https://www.molsa.gov.iq/?article=2702>

- پۆلى 3 ئاينى، بەرپەبەرى گىشتى بەرپەبەراپەتتەيى كاروبارى پزگارىبوان لەگەل شاندىكى پزگارىبوانى ئىزدى لەگەل سەرۆك كۆمارى عىراق د. ئەبدىل لەتىف جەمال پەشىد كۆبۆنەو. سەرۆك كۆمار جەختى لە پاپەندوبونى خۆى بە پىرسى گەپانەوئە ئىزدىيەكان بۆ شىنگال و بىناپانەو و ئاوەدانكردنەوئە ناوچەكانىيان و بەردەوامبونى ھەماھەنگىيەكردن لەگەل دەزگا كۆمىيەكان و نەتەو بەگىرتەوكان كىردەو. بۆ زانبارى زياتر سەردانى ئەم بەستەرە بگە: <https://www.molsa.gov.iq/?article=2702>
- لە شارى ھەولەير، كۆمەتى ھەرىمى كوردستان و پزگارىبوانى يەزدا بۆنەپەكى يادكردنەويان سازكرد. لەو بۆنەپەدا، عابىدە موراد، ئەندامى تۆپى پزگارىبوانى ئىزدى سەرنجى ئامادەبووانى بۆ نىگەرانىيەكانى پزگارىبوان سەبارەت بە كەسانى ونبوو راکىشا، " ھىشتا چەندىن كەسى ونبوو مان ھەيە، و ناسىنەو بۆ پاشماوئە خەلكەكەمان نەكراو. پىرسەي ھەلەدانەوئە گۆرە بەكۆمەلەكان خاوە. ھىچ پلاننىك بۆ ئاوەدانكردنەوئە شىنگال نىيە. تاوانبارانىش بۆخۆيان ئازادن. ھىوادارم نەك ھەر گۆنگر بن بەلكو ھەنگاويش بنىن. " ياساى پزگارىبوانى ژنانى ئىزدى ئاسانكارى بۆ گەران بەدواى ونبووكان و ھەلەدانەوئە گۆرە بەكۆمەلەكان و ناسىنەوئە كەسەكان و يادكردنەويان دەكات، ھەرەھا ھاوكارى بۆ دادگاىيەكردنى ئەندامانى داعش پىشكەش دەكات. لەم چالاكىيەدا، پزگارىبوانى يەزدا راپۆرتى نوپى خۆى پىشكەش كىرد، بە ناوى لە بەرخۆدانەوئە بۆ داروپەردوو: چىرۆكەكانى گەز زارىك، سىبا شىخ خدر و تەل ئازەر، كە لەلەين پىرۆزەي بەلگەنامەسازى يەزداوئە ئامادەكرايوو. راپۆرتەكە داوا لە كۆمەتى عىراق و كوردستان و كۆمەلگەي نىوئەوئەتتى دەكات كۆمەلگە پىشكەش بگەن بۆ باشتىكردنى ژيانى پزگارىبوانى ئەو گۆندانە و ھەرەھا كۆمەلگە فراوانترەكە. راپۆرتەكە لە درىتەدا داواى جىيەجىيەكردنى تەواوى ياساى

مادەى ۵.6 زیاتر دیاری دەکات کە بەرپۆهەبەراییەتیە کە "سەنتەرى تەندروستى و راپهێنانەوهی دەروونى بۆ چارهسەرکردنى رزگاربووان [ژنەکان] دەکاتەوه." چاوه‌روان دەکریت سەنتەرهکانى راپهێنانەوه کۆمەڵێکى هەممەجۆر لە خزمەتگوزارى داىین بکەن بۆ ئەوهى تا دەتوانریت لەو زەرە درێژخایەنە کەم بکەنەوه کە رزگاربووان رووبەرپۆوى دەبنەوه.

خاتوو سەرەب ئەلیاس لە قسەکانیدا لە 1ى ئاب لە بەغدا، دانى بە دواکوتنى پەرەپێدانى ناوەندەکانى راپهێنانەوهدا نا بەلام جەختى لەوهى کردەوه کە هەماهەنگیيان لەگەڵ وهزارەتى تەندروستى لەسەر ئەم بابەتە بەردەوامە. وهک لە ژمارەى کۆتاییدا ئاماژەى پێن کرا، بەرپۆهەبەراییەتیە کە رێکەوتنێکى هەماهەنگى لەگەڵ هەشت رێکخراوى ناکۆمى واژۆ کردووه بۆ دامەزراندنى سیستەمێکى فەرمى پەوانەکردن کە تا ئیستا یارمەتى 44 خالەتى بۆ تەندروستى دەروونى و خزمەتگوزارییهکانى پشتگیریى دەروونى کۆمەڵایەتى داوه. زانیاری زیاتر لە ژمارەى پێشوو هەوانامەکەدا دەدۆزیتەوه:

https://c4jr.org/wp-content/uploads/2023/07/C4JR-NL_1_English.pdf

لە نیوان 12 و 15ى حوزەيراندا، ھاوپەیمانى بۆ قەرەبووکردنەوهی دادپەرورەانە راپۆزگارپهێکى لەگەڵ لایەنە پەيوەندیدارە سەرەکیهکاندا ئەنجام دا، لەوانەش رزگاربووان و نوێنەرانی بەرپۆهەبەراییەتیە کە، وهزارەتى داد، یونیتاد، لەگەڵ رێکخراوى نیودەولەتى کۆچ، مەبەست لەم راپۆزگارپهێ گەتوگۆکردن بوو لەسەر چۆنیەتى گونجاندنى پێوهەر جیهانییهکانى مافى مرۆف بۆ چاودێرکردنى جیهیجێکردنى مافى راپهێنانەوه لە یاسای رزگاربووانى ژنانى ئێزدیدا. یهکێک لە بابەتە سەرەکیهکانى وۆرک شۆپهکە تیگەیشتن بوو لە راپهێنانەوه وهک چەمکیكى فراوانتر لە تەنیا خزمەتگوزارییهکانى چارهسەرکردنى زەبرى دەروونى. دکتۆر پاتەل بە سوودوهرگرتن لە بەراوردکردن بە بەردێک کە فرێدراوتە ناو دەریاچەیهکەوه، باسى لەوه کرد کە چۆن "شەپۆلەکانى زیان" کاربێهریان لەسەر تاک و خیزان و کۆمەڵگاگان دەبێت و ئەمەش پێویستى بە رێوشوێن و ستانداردى یهکگرتوو دەبێت بۆ جیهیجێکردنى مافى راپهێنانەوه بەپێى رێبازیکى بنەمادار بە مافى مرۆف. بۆ زانیاری زیاتر دەربارەى راپهێنانەوهی گشتگیر وهک قەرەبووکردنەوه و بێنێنى گەتوگۆى ئەم دواییه ھاوپەیمانى بۆ قەرەبووکردنەوهی دادپەرورەانە لەگەڵ پروفیسۆر نیمیشا پاتەل لە دەهۆک سەردانى ئەم بەستەرە بکە:

<https://c4jr.org/ku/3008202327798>

لە کاتیکیدا لایەنى قەرەبووکردنەوهی دارایی لە یاسای رزگاربووانى ژنانى ئێزدیدا لە ئیستادا جیهیجێ دەکریت، هێشتا ناستەنگ لە بەردەم جیهیجێکردنى سەرکەوتووانەى دەستگەیشتن بە خۆپێندن و دامەزراندن و پێشکەشکردنى تەواوى خزمەتگوزارییهکى راپهێنانەوهی گشتگیر هەیه.

- لە شنگال، تۆرى دەنگى رزگاربووان لە بازاری کۆن کۆبوونەوه بۆ ئەوهى لەدوای خۆرئاوابوون بۆ ریزگرتن لەو هەزاران کەسەى گیانیان لەدەستداوه مۆم داگیرسین. بە بۆنەى یهکەم چالاکى گشتى گروپهکە، بەشداربووان مۆمیان بۆ یادکردنەوهى ئەو کەسانەى لەناوچوون داگیرساند و رووداوهکان و پاشهاتەکانیان لە یادەوهى گشتیدا چەسپاند.
- ھاوشانى چالاکیهکەى تۆرى دەنگى رزگاربووان، تۆرى هیواپهخشەکان، تۆرىیکى رزگاربووانى ئێزدى لە رەگەزى نێر، نەمامیان بەدریژاى شەقامە گشتیهکان و مالمەکان لە گوندیکى شەنگال چاند، ئەمەش بۆ ئەوهى ژینگهیهکى سەوزتر دروست بکەن. ئامانجى هەمەتەکە گۆرینى گوندى تەل قەساب بوو بە داىنکردنى شەقامى پى سێبەر و دروستکردنى هەستیکى بەهێزترى ئینتیمای لەرێگەى هاندانى دانیشتوانى گوندەکە بۆ بەرپۆهەبەردنى ژینگەى ناوچەکەیان. بە چاندنى دار لە 3ى ئاب، هیوا پەخشەکان و یستویەتى بێتە هێمای هیواى گەرانەوه و داهاوو.

ئاستەنگەکان

هەر هەوانامەیهک تیشک دەخاتە سەر ئاستەنگیک یان زیاتر لەو ئاستەنگەى لە جیهیجێکردنى یاسای رزگاربووانى ژنانى ئێزدیدا دێنە بەردەم رزگاربووان یان لایەنە پەيوەندیدارەکانى دیکە. لەم ژمارە نوێیهدا، C4JR سەرچ را دەکیشیت بۆ ئەو ئاستەنگەى دێنە بەردەم مافى وهرگرتنى راپهێنانەوه، کە لە یاسای رزگاربووانى ئێزدیدا دیاری کراوه. بنەمای راپهێنانەوه بەگۆرەى یاسای نیودەولەتى باس لە پێویستى راپهێنانەوه وهک شێوازیکى قەرەبووکردنەوه دەکات بە دانان بەوهدا کە قوربانیاى پێشیلکاریه گەورهکانى دژ بە مافەکانى مرۆف مافى ئەوهیان هەیه کە ژیاىیان بونیادبێنەوه و تا دەکریت شکۆى مرۆفانەیان بەدەست بهێننەوه.

راپهێنانەوه وهک رێوشوونیکى قەرەبووکردنەوه دەبێت پەسپۆرانه و گشتگیر بێت بۆ ئەوهى پێویستیه جیاوازهکانى رزگاربووان پى بکاتەوه. یاسای رزگاربووانى ژنانى ئێزدى راپهێنانەوه وهک قەرەبوو دەکات بە ئامانجە سەرەکیهکانى و داواى دەستگەیشتن بە خزمەتگوزاریه تەندروستى و کۆمەڵایهتیە پێویستەکان و دەرڤتە پەروردهى و پێشیهکان و راپهێنانەوهی یاسایى بۆ رزگاربووان دەکات.

بۆ بەدیهێنانى هەندیک لەم ئامانجانە، بنیاتنانى سەنتەرهکانى راپهێنانەوهی تەندروستى و دەروونى بۆ رزگاربووان زۆر گرتە. بەتایبەت لە مادەى 4.2 لە یاسای رزگاربووانى ئێزدیدا هاتوووە کە یاساکە ئامانجى "راپهێنانەوه و گرتنیدان بەو رزگارپوه [مێنە] و ئەو کەسانەیه کە پرگەکانى ئەم یاسایه دەیانگرتەوه و ئامادەکردنى ئامرازه پێویستەکانە بۆ تیکەڵکردنەوهیان لەگەڵ کۆمەڵگەدا"

هیچ دوا وادهیهک بۆ پیشکەشکردنی داواکاری نییه! ئەگەر تۆ رزگار بوویت، لێره دا دهتوانیت بزانیته چۆن داواکاری پیشکەش بکەیت

ئەگەر تۆ له یهكێك لهم گروپانهی خوارهوهدایت، یاسای رزگار بووانی ئیزدی قهره بووت پیشکەش دهکات:

- ژنه دیله رزگار بووهکانی ژیر دهستی داعش، که پینگهشتوو یان خوار تمهنی یاسایی بن و له پیکهاتهکانی ئیزدی، شهبهک، مهسیحی یان تورکمان بن
- پیاوانی ئیزدی، که ئهو کاتهی تهممیان خوار ۱۸ سال بووه لهلامین داعشوه رفیندارون.
- ههموو ئهو کهسانهی له پیکهاتهکانی ئیزدی، شهبهک، مهسیحی، تورکمان و لهلامین داعشوه رفیندارون و به شتیهیهکی کهسی له رووداوێکی دیاریکراوی کۆمهڵکۆژیی داعش رزگاریان بووه.

داواکارییهکان پیشکەش به بهرێوه بهرایهتی گشتی کاروباری رزگار بووان دهکریته. دهتوانیت به سن شیوه داواکاری پیشکەش بکەیت:

- وهگرتهی وادهی چاوپیکهوتن لهگهڵ بهرێوه بهرایهتییهکه له یهكێك له فهرمانگهکانیان له شنگال یان موسل، پاشان سهردانکردنی فهرمانگه که له وادهی دیاریکراودا. دهتوانن وادهی چاوپیکهوتن لهم بهستهردها دیاری بکهن: <https://ur.gov.iq/login> بۆ زانیاری لهسهر چۆنیهتی دانانی وادهی چاوپیکهوتن، تهمهشای ئهم فیدیهیه بکه: https://www.youtube.com/watch?v=6ARulcl4gYU&ab_channel=IOMIRAQ.
- پرکردنهوهی فۆرم و بردنی بۆ بهرێوه بهرایهتییهکه به دهستی. لهگهڵ ئهمهشدا ههشتا پتویسته له رتگهی بهکارهینانی ئهو بهستهرهی سهروهه ناوت تۆمار بکەیت بۆ ئهوهی کۆدی تۆمارکردنی تاییهتی خۆت بهدهست بهینیت.
- پیشکەشکردنی داواکاری به شتیهی سهرهیل. دهتوانیت داواکارییهکته، لهگهڵ هاوپیتچ وینهیهک له ناسنامهکته و ههر بهلگهنامهیهکی پشتگیری که ههته لهو بهستهرهی سهروهه پیشکەش بکەیت. بۆ زانیایی زیاتر لهسهر چۆنیهتی پیشکەشکردنی داواکاری به شتیهی سهرهیل، لهم فیدیهیه برهوانه: https://www.youtube.com/watch?v=QfoDfQWwErE&ab_channel=IOMIRAQ

دهتوانیت به تهنیا خۆت داواکاری پیشکەش بکەیت، پتویسته به پارێزهر و ریکخراوی ناحکومی بۆ پیشکەشکردنی داواکاری نییه. ئەگەر خواربازی هاوکاریی بوویت له پیشکەش کردنی داواکارییهکته، دهتوانیت په یهوهندی به ریکخراوه ناحکومییهکانی ناوچهکهتوهه بکەیت. **وادهی پیشکەشکردنی داواکاری بۆ یاسای رزگار بووانی ئیزدی کراوهیه. ههروهها هیچ پارهیهک بۆ پیشکەشکردن نادهیت**

. دهتوانیت له فهیسهبووک ئاگات له ئاگادارییهکانی بهرێوه بهرایهتییهکه بهیت:
<https://www.facebook.com/profile.php?id=100076062182514>

بۆچوونهکانیان له خوارهوه ببینه:

له رزگار بووانهوه

"یاسای رزگار بووانی ئیزدی سهركهوتنیه که رزگار بووان پیکهوه له ریی کۆششی زۆروه بهدهستیان هیناوه. لهگهڵ ئهمهشدا، ئهمه بهشیک بچووک قهره بووکردنهوهیه بۆ ههموو رزگار بووانی دهستی داعش"

"پتویسته حکومهتی عێراقی جیهجیکردنی یاسای رزگار بووانی ئیزدی باشت بکات. ههندیک برگی زۆر گرنگ و سهرهکی ههن که یاساکه لهخۆی گرتوون، وهک گهران بهدوای رفینداروان و ونبوواندا، بهرزراگرتنی یادی قوربانیانی گۆره بهکۆمهلهکان، لهگهڵ راهینانهوهی رزگار بووان. ههتا ئیستا، هیچ کام لهم برگانه جیهجین نهکراون. دهبیت ههماهنگی لهنتیوان دهسهلاته په یهوهندیارهکاندا بۆ جیهجیکردنی خیرا و سهركهوتوو ههیت."

ئامانجهکانی ههوالنامهکهمان بریتین له هاوبهشکردنی بۆچوون و ئهزمونهکانی ههموو ئهو لایهانهی له پرۆسهی جیهجیکردنی یاسای رزگار بووانی ئزانن ئیزدیدا بهشدارن، لهگهڵ بهردهوام بۆچوونی رزگار بووان لهسهر پرۆسهکه لهخۆ دهگریت، ئهمهش بۆ دنیابوون لهوهی جیهجیکردنی یاساکه به جۆریکه که رزگار بووان چمقی بایهخ بن.

په یامیک له ئهنجومهنی رزگار بووانی هاوپهیمانی بۆ قهره بووکردنهوهی دادپهروهانهوه

ئهنجومهنی رزگار بووانی هاوپهیمانی بۆ قهره بووکردنهوهی دادپهروهانه داوای بۆچوونی چهند رزگار بووهکی کرد لهسهر ئهوهی بۆچی یاسای رزگار بووانی ئیزدی بۆ ئهوان گرنگه و پێیان وایه دهبیت حکومهت چ بکات بۆ باشتکردنی جیهجیکردنی یاساکه.

ئۇفیسى سهرهكى رېڭراوى خامۇرابى بۆ مافى مرؤف دهكهويته
ئهلخاريسيه له بهغدا، نووسينگهكانى ديكهش برىتين له قمزاي
ئاشور، له پاريزگاي نهينوا؛ عهنگاوه، له پاريزگاي هولېر، لهگه
پاريزگاي دهوكل

رژگاربووان دهتوانن راستهوخۆ پهيوهندي بكمن به رېڭراوى خامۇرابى
لهريگه ئهم ژمارانهى خوارهوه:

بۆ بهغدا، ئهلخاريسيه، ئۇفيسى سهرهكى:
+964 751 3760474
+964 790 1448651

بۆ سهنتهري گهراڼهوهى پاريزراو له همدانييه:
+964 7718455172

رېڭراوى فهريدهى جيهانى:

رېڭراوى فهريدهى جيهانى پشتگيرى له رژگاربووان دهكات له
ئۇفيسهكهيان كه دهكهويته كۆمهلگهى شاريا و له سهرتاسهري پاريزگاي
دهوك خزمهتگوزارى پيشكهش به رژگاربووان دهكات له ريگه:

- يارمهتيدان له پكردهوه و پيشكهشكردى داواكارى
تهواو بۆ ياساي رژگاربووانى ئيزدى بۆ دهستگهيشتن
به قهرهبووکردنهوه بهپنى ياسا پهيوهنديدارهكان و
چاوديرىكردى پيشكهوتنى داواكاريهكان؛
- داينكردى ئيفاده تهواوكهركانى دادگا؛
- رېڭخستن كۆبونوهى بهخشينى زانبارى و
پاوتزكارى كۆمهلايهتى لهسهر بابتهى ياساي
رژگاربووانى ئيزدى بۆ بهرزكردهوهى هوشيارى؛
- پيشكهشكردى رينمايى ياسايى و هاوكارى له
داينكردى بهلگهنامه پشتراستكهروهه پيوستهكاندا؛
- داينكردى خزمهتگوزارىيهكانى پشتگيرى تهندروستى
دهروونى و دهروونى كۆمهلايهتى بۆ رژگاربووان؛
- داينكردى دهرهتتى خويندن و راهيتنانى كارامهينى
بۆ بههتزركردى رژگاربووان بۆ تېكهلبوونوهه
لهگه ئامانجه ئەكاديمييهكاندا؛

بابهتكانى داهاتووى ههواننامهكه

هاوپهيمانى بۆ قهرهبووکردنهوهى دادپهروهراڼه له نزيكوه لهگه پېنج
هاوبهشى جيهجيكاردا كارى لهسهر راپرسيهك كردهوه بۆ زانينى
تيگهيشتهكانى رژگاربووان بۆ پرۆسهى پيشكهشكردى داواكارى بۆ
ياساي رژگاربووانى ئاننى ئيزدى. پلانى ههر رېڭراوىك بۆ كۆكردهوهى
زانبارى يهكلا كراوتهوه و رېڭراوهكان دهست دهكمن به پهيوهنديكردى
به رژگاربووانهوه بۆ ئهوهى لىيان بېرسن ئايا دهيانهويت لهم راپرسيهدا
بهشدار بن. ئەنجامهكان ليره بهبن ئاشكركردى ناوهكان بلاو دهكرتيموه
و هيواد دهخوارين ئهم راپرسيه ريگه به ئەندامانى هاوپهيمانى بۆ
قهرهبووکردنهوهى دادپهروهراڼه بادت كه باشتر سهركهوتن و ئاستهنگ
و پيوستيهكانى داواكارانى ياساي رژگاربووانى ئيزدى ديارى بكمن.

ئەندامانى هاوپهيمانى بۆ قهرهبووکردنهوهى دادپهروهراڼه (C4JR) بناسه:

له ههر ههواننامهكهدا، تيشك دهخهينه سهر كارهكانى دوو رېڭراوى
ئەندامى هاوپهيمانيهكه، كه كارى پهيوهست به ياساي رژگاربووانى
ئيزدى ئەنجام دههتن. ههروهها زانبارينى پيوست لهسهر شوين و
چۆنيتى پهيوهندي پيوهكرديان دهخهينه روو.

رېڭراوى خامۇرابى بۆ مافهكانى مرؤف:

منظمة حمورابي لحقوق الإنسان
Hammurabi Human Rights Organization

رېڭراوى خامۇرابى بۆ مافهكانى مرؤف پشتگيرى رژگاربووان له رنى
سهنتهري گهراڼهوهى پاريزراو له همدانييه دهكات، ئەمهش لهريگه:

- پيشكهشكردى پاوتزكارى به رژگاربووان بۆ پيشكهشكردى
داواكارى بهشتوازي سهر هيل بۆ ياساي رژگاربووانى ئيزدى.
- داينكردى بهلگهنامه پيوستهكان بۆ رژگاربووان بۆ
سهلماندنى تۆماركرديان له داتابهيسى رېڭراوى
خامۇرابيدا وهك رژگاربووى دهستى داعش.
- داينكردى هاوكارى ياسايى بۆ ئهوه رژگاربووانى
دهيانهويت داوا پيشكهشى ياساي رژگاربووانى ئيزدى بكمن،
ئهمهش لهريگه يارمهتيدانى رژگاربووان له ئامادهبوونيان
له دادگا بۆ بهدهستهيتنانى كاغزهكانى ليكۆلېنوهه و
داينكردى بهدواداچوون بۆ دۆخى ليكۆلېنوههكه،
- داينكردى پشتگيرى دهروونى بۆ رژگاربووان

دهتوانن راستهوخۆ لهزێگی واتساپهوه به سکانکردنی ئهم بارکۆدهی خوارهوه پهيوهنديی به رێخراوی فریدییه جیهانییهوه بکن:

Farida Global Organization
WhatsApp business account

دهربارهی هاوپهیمانی بۆ قهرهبووکردنهوهی دادپهروهانه

هاوپهیمانی بۆ قهرهبووکردنهوهی دادپهروهانه (JR4C) هاوپهیمانییهکه لهئێوان ۳۳ رێخراوی ناکومیدا بهستراوه، که داوای قهرهبووکردنهوهی گشتگیر بۆ قوربانیانی سیفیلی تاوانکارییه درێدانهکانی سهردهمی شهڕی داعش له عێراق دهکهن. ئهم هاوپهیمانییه پشت بهیاساکانی عێراق و یاسای نیودهولمتی مافهکانی مرۆف دهبهستیت بۆ پشتگیریکردن له داواکارییهکانی رزگاریبوان، بهمهبهستی قهرهبووکردنهوهیان و هاندانی دهسهلاتدارانی عێراق بۆ جیهیجیکردنی ئهرکی خۆیان له داينکردنی قهرهبووهکاندا. هاوپهیمانییهکه کارهکات بۆ ئاگادارکردنهوه و داکوکیکردن و خستنهرووی چارهسهری گونجاو، ههروهها بۆ بهشداریبیکردنی لایهنه پهيوهندياره جياوازهکان بۆ دنیابوونهوه لهوهی رزگاریبوان مافی خۆیان بۆ قهرهبووکردنهوه بهدی دههینن، ئهمهش لهزێگی داينکردنی بۆشاییهک بۆ وردبینی و هاوکاری و بیرکردنهوه.

بۆ زانیاری زیاتر، لێرهوه سهردانی مألپههکهمان بکه: www.c4jr.org

@C4JRorg

C4JR updates
WhatsApp group

- ناردنی بانگههشتنامه بۆ رزگاریبوان بۆ بهشداریکردن و راهێنان لهناو تیمی رێخراوی جیهانی فریدهدا، به پهیرهوکردنی رێبازی رزگاریبوو بۆ رزگاریبوو؛
- پاراستنی پهيوهنديی بهردهوام لهگهڵ بهرپهوهیهرايهتیهکه و چارهسهرکردنی ئهو بابتهانی پهيوهستن به داواکارییهکانی یاسای رزگاریبوانی ئیزدی و تهنروستی دهروونی و پشتگیریی دهروونی کۆمهلايهتی؛
- پالپشتیکردنی مافهکانی رزگاریبوان له پلاتفۆرمه ناوخۆیی و جیهانییهکان، داکوکیکردن له قهرهبووکردنهوه و دادپهروهی و گهران بهدوای کهسانی و نیوو و رزگاریکردنیان؛
- دروستکردنی ئینگهیهکی لهبار بۆ رزگاریبوان بۆ ئهوهی دیدگاکانیان دهبرین و دنیابوون له بهشداریکردنیان له پرۆسهکانی بێرارداندا.

رزگاریبوان دهتوانن راستهوخۆ لهزێگی ئهم ژمارانهوه پهيوهندی به رێخراوی فریدییه جیهانییهوه بکن:

بۆ یاسای رزگاریبوانی ئیزدی:

+9647502501122

بۆ تهنروستی دهروونی و پشتیوانی دهروونی کۆمهلايهتی:

+9647517846247

ئیمیل: info@faridaglobal.org

ئهم بلاوکاروهیه له زێگی ئهو پشتگیریهوه هاتوووته کایهوه، که لهلامین رێخراوی نیودهولمتی کۆج (IOM) پێشکەش کراوه، بهینی مەرجهکانی حکومهتی هۆلهندا. ئهو بۆچوونانی لێزهدا دهبردارون، تايهتن به هاوپهیمانی بۆ قهرهبووکردنهوهی دادپهروهانه و مەرچ نییه پهنگدانهوهی بۆچوونهکانی رێخراوی نیودهولمتی کۆج له عێراق بن.